

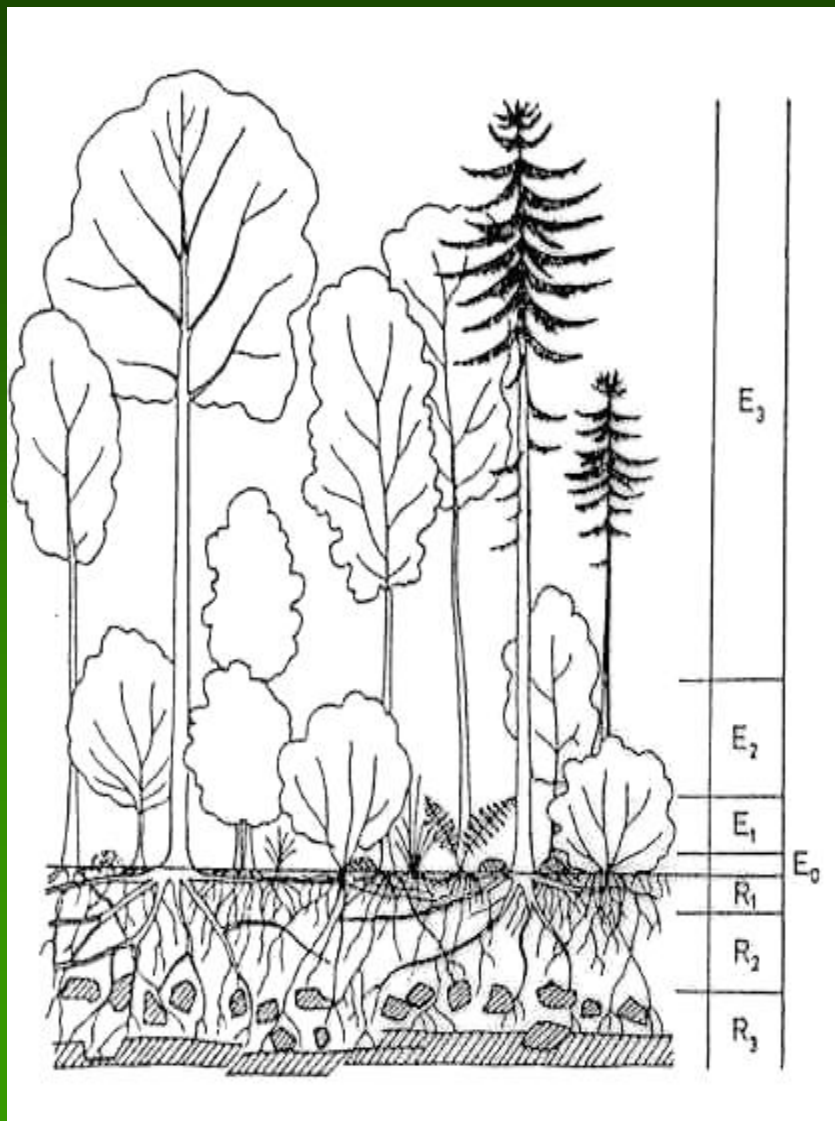
Krovinové spoločenstvá Slovenska

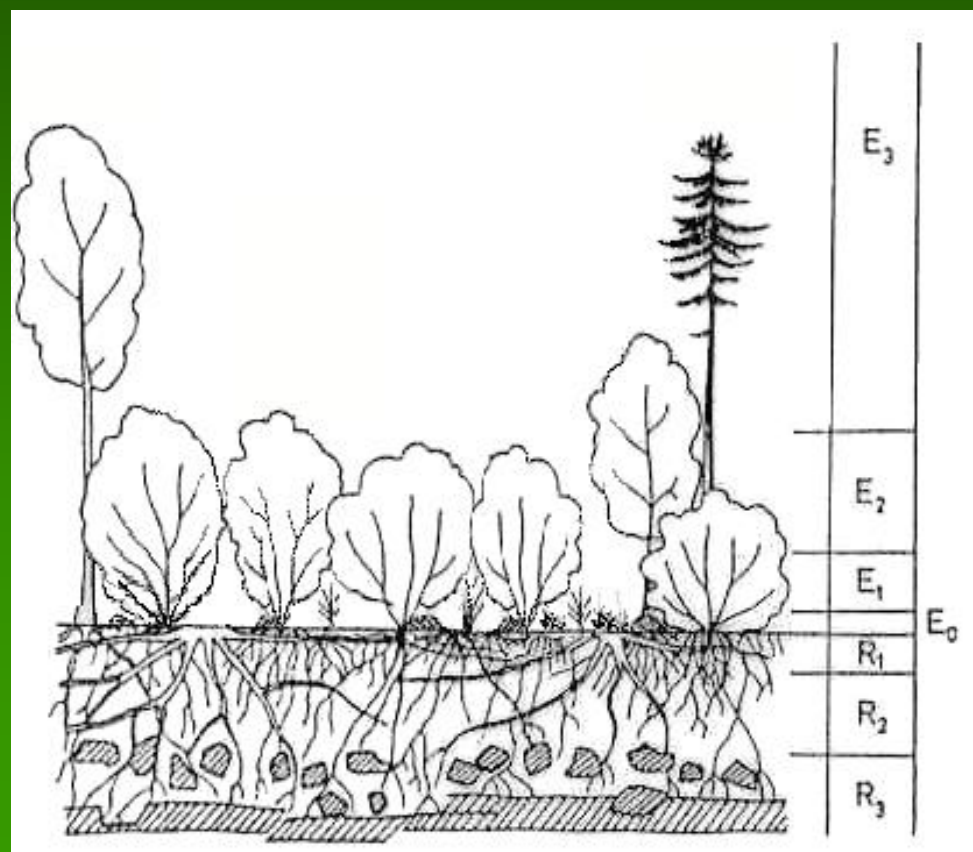
Krovinové spoločenstvá

- spol. s dominanciou drevín
  - lesy, kroviny, rúbaniskové spol., vresoviská, vrchoviská
- krovina – spoločenstvo s dominanciou krov a etáže E_2
  - vertikálna štruktúra: pokryvnosť $E_2 > E_3$
- ker
  - nanofanerofyt, 0,5–5 (10) m
  - nevytvára centrálny kmeň

les

krovina

Triedenie krovinných spol.

- **podľa prirodzenosti (pôvodu)**
  - pôvodné (primárne)
  - druhotné (sekundárne)
- **podľa štádia sukcesie**
  - iniciálne štádiá
  - blokované štádiá
  - klimaxové
- **podľa stanovišťa**
  - klíma, vlhkosť, živiny...
- **podľa floristickej podobnosti**
  - Z-M systém

Primárne kroviny

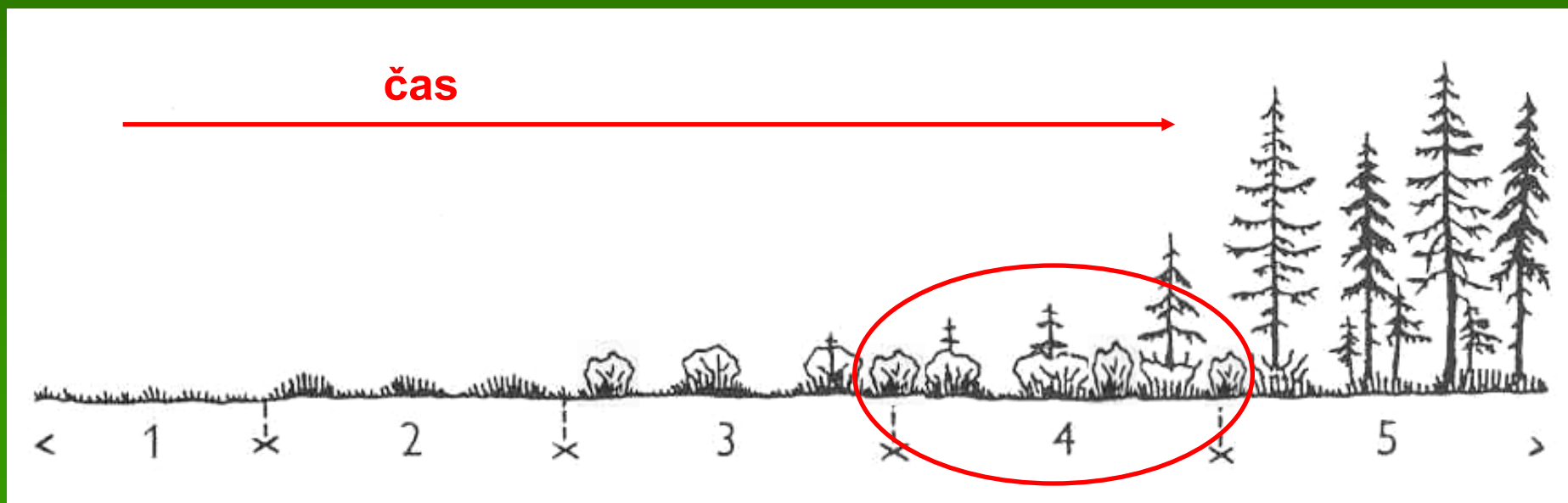
- pri trvale nepriaznivých pôdnych alebo klimatických podmienkach
  - subalpínske porasty kosodreviny (nad hornou hranicou lesa)
  - krovínové spoločenstvá rašelinísk
  - slatinné vrbiny
  - kroviny v rámci lesostepí
- ak je periodicky narúšaná drevinná zložka
  - iniciálne kroviny brehov vodných tokov (krovité vrbiny)
  - subalpínske kroviny lavínových dráh

Sekundárne kroviny

- **sukcesné štádiá**
  - po odstránení pôvodných lesov
    - postagrárna sukcesia
      - zarastanie polí, lúk a pasienkov
    - sukcesia na rúbaniskách
    - ruderálne miesta
      - zničená vegetácia a narušená pôda
- **dočasné – blokovaný alebo brzdený vývoj čin. človeka**

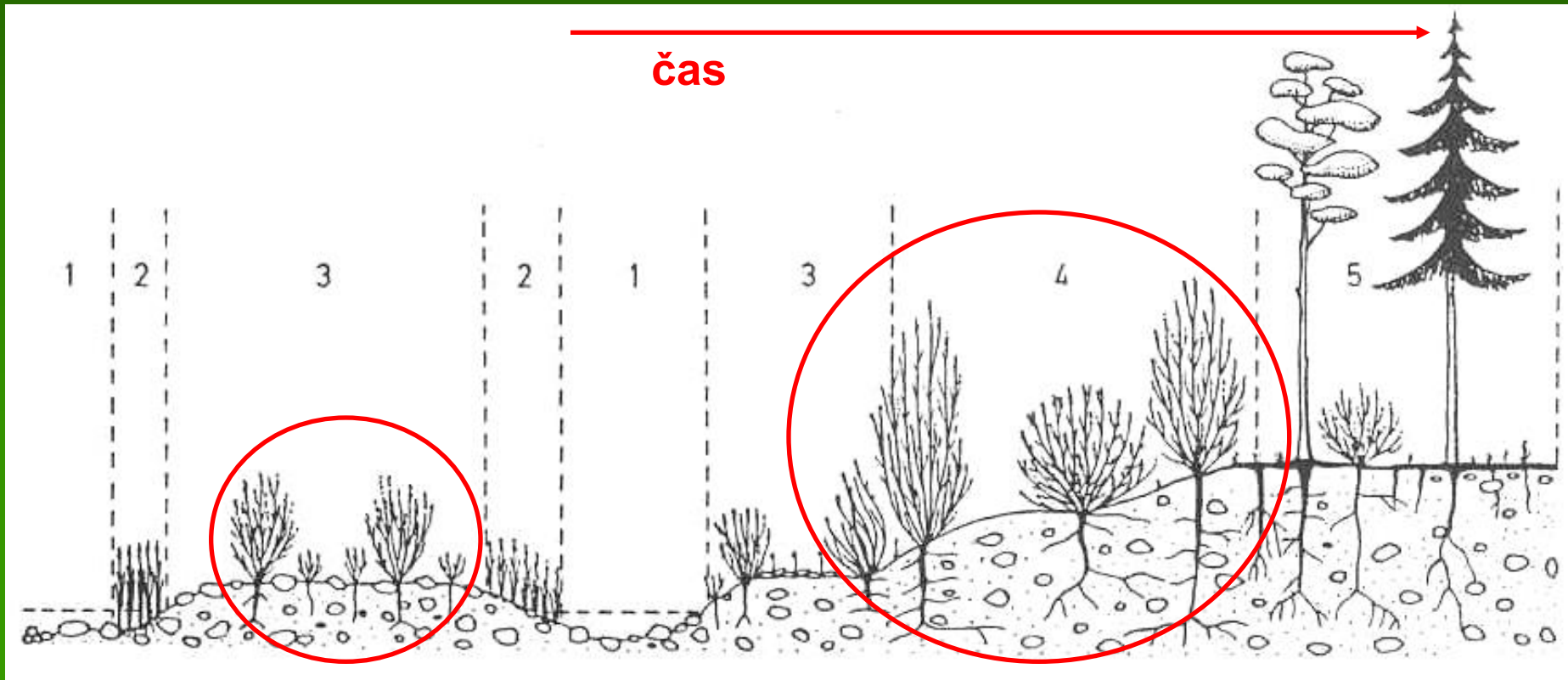
Kroviny a sukcesia

- vznik **sekundárnej** mezofilnej borievkovej kroviny po opustení horského psicovo-psinčekového pasienka

Kroviny a sukcesia

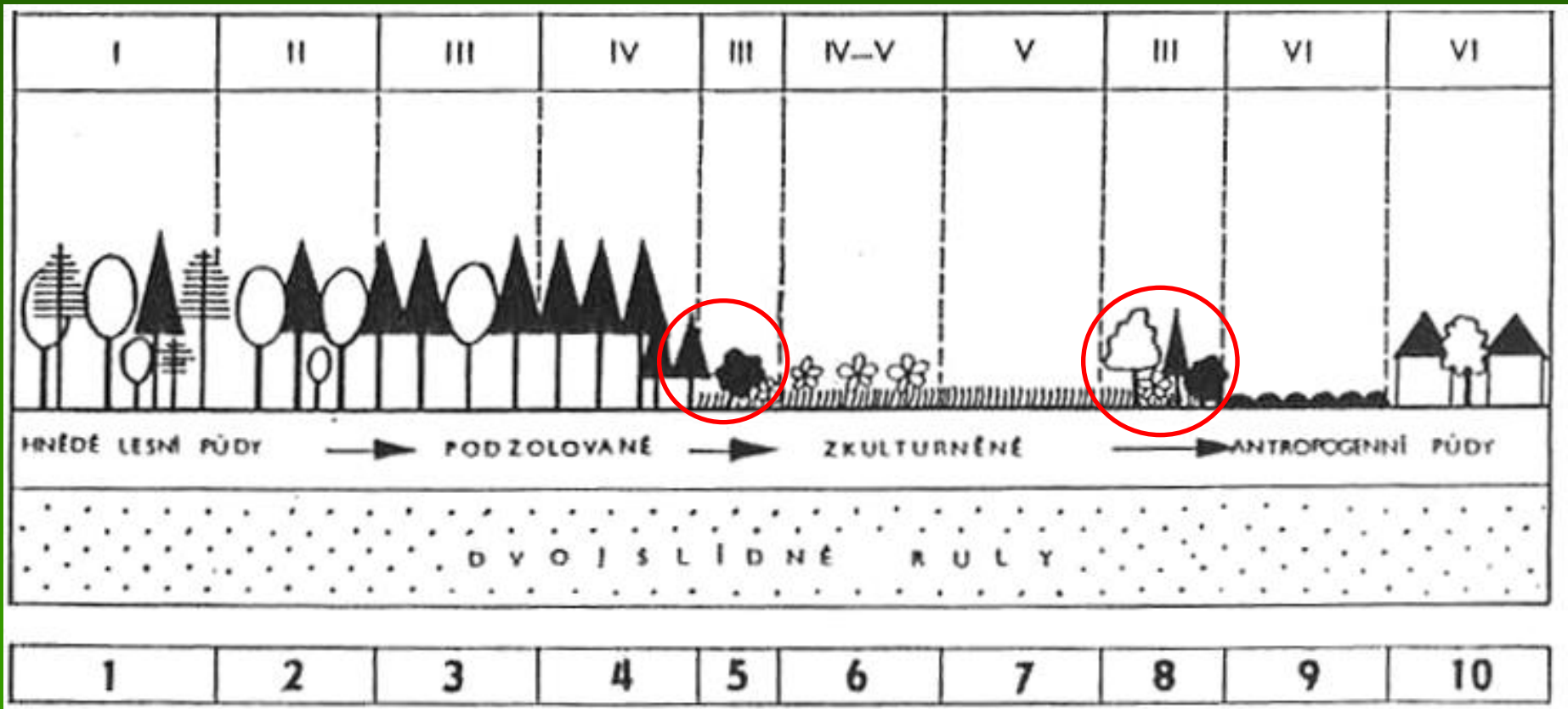
- vznik **primárnej** vrbovej kroviny na štrkových laviciach horskej riečky Belá

Postavenie krovín v kultúrnej krajine

intenzita antropického vplyvu

Diferenciácia krovín podľa prírodných podmienok

- rôzne stanovištia (po rôznych klimaxových lesoch)
- podľa vlhkosti, pH, živín
  - subxerofilné kroviny
  - mezofilné kroviny
  - horské kroviny
  - vlhkomilné (sekundárne vrbiny)
  - nitrofilné rúbaniskové a ruderálne kroviny
  - acidofilné kroviny
  - neofytné kroviny

Kroviny v Z-M systéme

- klasifikácia podľa floristickej podobnosti
- zhruba kopíruje prírodné gradienty
  - suchomilné
  - mezofilné
  - vlhkomilné
  - subalpínske

Subalpínske kroviny

Pinion mugo, Salicion silesiaca

- **subalpínske porasty kosodreviny – *Pinion mugo***
  - *Pinus mugo*, *Picea abies*, *Sorbus aucuparia*, *Pinus cembra*
- monodominantné porasty kosodreviny
- Diagnostická skupina taxónov: *Avenella flexuosa*, *Betula carpatica*, *Calamagrostis villosa*, *Cetraria islandica*, *Cladonia* spec. div., *Dryopteris dilatata*, *Homogyne alpina*, *Juniperus sibirica*, *Pinus cembra*, *P. mugo*, *Ribes petraeum*, *Sphagnum* spec. div., *Vaccinium myrtillus*.
- primárne klimaxové spoločenstvá nad hornou hranicou lesa
  - 1450 – 1850 m n. m.
  - na všetkých horninách
  - 0–2 °C
  - > 1400 mm

Pinion mugo

**říbezl'ová vlhkomilná,
eutrofná kosodrevina,
Vysoké Tatry**

vápnomilná kosodrevina, Sivý vrch, Západné Tatry

foto: F. Máliš

**vápnomilná kosodrevina, Sivý vrch,
Západné Tatry**

foto: F. Máliš

foto: F. Máliš

foto: F. Málíš

foto: F. Máliš

Subalpínske kroviny

Salicion silesiaca

- **subalpínske porasty lavínových dráh s vrúbou sliezskou**
  - *Salix silesiaca*, *Betula carpatica*, *Alnus viridis* (mimo SR)
- nízke riedke svetlé porasty s bohatou bylinnou etážou
- Diagnostická skupina druhov: *Aconitum firmum*, *Adenostyles alliariae*, *Astrantia major*, *Calamagrostis arundinacea*, *Cirsium erisithales*, *Daphne mezereum*, *Geranium sylvaticum*, *Luzula sylvatica*, *Rosa pendulina*, *Salix silesiaca*, *Senecio hercynicus*.
- v úžľabinami lavínových dráh zostupujú zo subalp. do supramontánneho stupňa
- prírodnými disturbanciami blokované sukcesné štádiá

Salix silesiaca

© Libor Ekrt

subalpínske kroviny
s *Alnus viridis* – Východné Karpaty

Slatinné vrúbiny

Salicion cinereae

- dominancia krovitých vrúb
  - *Salix cinerea*, *S. aurita*, *S. pentandra*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*
- bochníkovité porasty, polykormóny
- močiare, slatiny, mŕtve ramená a brehy stojatých vôd, prameniská
  - stagnujúca voda, glej, slatinné pôdy
- primárne porasty
  - štádiá primárnej sukcesie, zazemňovanie vodných nádrží, vysušanie slatín
- sekundárne
  - zarastanie slatinných lúk
  - sekundárnych ostricových a trstinových mokrad'ových spol.
  - prechádzajú do slatinných jelšín

primárne porasty

sekundárne porasty na opustených vlhkých lúkach

Salicion cinereae

Salix cinerea

A photograph showing a dense thicket of Salix cinerea (grey willow) bushes. The bushes are covered in bright green, lanceolate leaves and are in full bloom, with numerous small, pale flowers visible. The plants are growing in a natural, outdoor setting, with a clear blue sky and some distant trees visible in the background. The overall scene is a lush, green landscape.

Iniciálne pobrežné kroviny

Salicion triandrae,

Salicion incanae

Salicion triandrae – pobrežné kroviny
dolných až stredných tokov riek

– *Salix triandra, S. purpurea, S. fragilis, S. viminalis, S. alba, Alnus glutinosa, Sambucus nigra*

- líniové porasty
  - prúdiaca voda, mladé riečne naplaveniny
- primárne aj sekundárne
  - blokované štádiá – kryhy, ničivé prívaly alebo činnosť človeka
- prechádzajú do vrbovo-topoľových lužných lesov

Salix triandra

Salix purpurea

Iniciálne pobrežné kroviny horných tokov

Salicion incanae – pobrežné kroviny horných tokov riek a horských potokov

– *S. purpurea*, *S. eleagnos*, *S. fragilis*, *S. aurita*,
Myricaria germanica, *Alnus incana*, *Picea abies*

- mozaikovité až líniové porasty
  - prúdiaca voda, ľahšie pôdy, piesčité naplaveniny, mladé štrkové lavice, chudobnejšie na živiny
- primárne
  - pionierske štádiá na nových štrkových laviciach
- sekundárne brehové porasty po odlesnení

Salix purpurea

Myricaria germanica

**myrikovkové kroviny na
náplavoch rieky Belá na
Liptove**

Salix eleagnos

Xerothermné a subxerofilné kroviny

Prunion fruticosae, Berberidion

Prunion fruticosae – xerothermné kroviny lesostepí a okrajov dubových lesov

- *Cerasus fruticosa, C. mahaleb, Cottynus coggygria, Spiraea media, Cotoneaster sp., Rosa pimpinellifolia, R. gallica, Amygdalus nana, Euonymus verrucosa, Colutea arborescens*
(*Cornus mas, Prunus spinosa, Rosa sp., Crataegus sp., Ligustrum vulgare, Quercus sp., Fraxinus ornus, Ulmus minor...*)
- zhukovité, mozaikové porasty prechádzajúce do pionierskych skalných, trávnych alebo lesných spoločenstiev
- južné expozície, vypuklé reliéfy, plytká presýchavá, neutrálna až zásaditá pôda
- karbonátové a vulkanické pohoria v južnej polovici Slov.
- primárne
  - v extrémnych podmienkach, skalnaté biotopy
- sekundárne
  - po odstránení subxerofilných dubových lesov
  - na sprašiach, suché štrkové naplaveniny pri Dunaji, opustené vinice

Cornus mas

***Cerasus*
(*Prunus*)
*fruticosa***

Spiraea media*, *Cerasus mahaleb*, *Ligustrum vulgare

Podhorské mezofilné kroviny

Berberidion

trnkové a trnkovo-lieskové kroviny

- dominujú kry svetlých dubových lesov
- *Prunus spinosa*, *Rosa spec. div.* (*R. canina*), *Crataegus monogyna*, *C. laevigata*, *Ligustrum vulgare*, *Swida sanguinea*, *Viburnum opulus*, *Sambucus nigra*, *Rhamnus cathartica*, *Corylus avellana* (dom. vo vyšších polohách)
  - na vápenci *Berberis vulgaris*, *Viburnum lantana*,
  - *Cerasus avium*, *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior*, ...
- líniové porasty, zhlukovité aj plošné formácie
  - medze, okraje lesov, zarastajúce pasienky
- od pahorkatín do teplejších horských polôh
- rôzne substráty, celé Slovensko, najrozšírenejší typ „poľných“ krovín
- sekundárne
  - blokované sukcesné štádiá na stanovištiach dubovo-hrabových a podhorských bukových lesov

A large, dense thicket of flowering Prunus spinosa bushes in a grassy field under a cloudy sky. The bushes are covered in small, light-colored flowers, creating a textured, white-to-cream appearance. The foreground is a lush green field of grass. In the background, some bare trees and a clear blue sky with scattered white clouds are visible.

*Prunus
spinosa*

*Swida
sanguinea*

Rosa canina,
Crataegus laevigata,
Prunus spinosa

Mezofilné acidofilné kroviny

Ulici-Sarothamnion

*Sarothamnus
scoparius*

*Juniperus
communis*

© M. Valachovič

Horské mezofilné kroviny

Corylo-Populion tremulae

horské lieštiny

- dominuje lieska a sprevádzaná sciofytmi bukových lesov
- *Corylus avellana*, *Lonicera nigra*, *L. xylosteum*, *Rosa pendulina*, *Grossularia uva-crispa*
  - *Salix caprea*, *Populus tremula*, *Betula pendula*, *Picea abies*, *Fagus sylvatica*, *Acer pseudoplatanus*
  - E₁: mezotrofné až nitrofilné druhy horských bučín
- líniové aj plošné formácie
- horské polohy
  - rôzne substráty pohorí celého Slovenska, zhruba do 1300 m n.m.
- medze, okraje lesov, kamenice, opustené lúky, rúbaniská
- sekundárne
  - (blokované) sukcesné štádiá na stanovištiach horských bukových a jedľovo bukových lesov

*Corylus
avellana*

Horské subhygrofilné kroviny

Corylo-Populion tremulae

- svahové jelšiny; kroviny širokolistých vrb
- dominuje jelša sivá
- *Alnus incana* (zakrpatená), *Corylus avellana*, *Frangula alnus*, *Padus racemosa*, *Picea abies*, *Populus tremula*, *Salix purpurea*; *Salix aurita*, *S. caprea*, *S. cinerea*, *Populus tremula*, *Betula pendula*
- líniové až plošné formácie
- podhorské polohy severného Slovenska (Kysuce až Pieniny) na flyši
  - ťažké zamokrené pôdy na prudkých stupňoch severne orientovaných dolných častiach svahov (zamokrených podzemnou vodou);
  - medze vo vlhkejších horských polohách Oravy a Kysúc
- sekundárne
  - (blokované) sukcesné štádiá na stanovištiach horských bukových a jedľovo bukových lesov

Nitrofilné rúbaniskové kroviny

Sambuco-Salicion caprae

- heterogénna zmes bylín, krov a mladých stromov
- *Salix caprea*, *Sambucus nigra*, *S. racemosa*, *Rubus* sp., *Sorbus aucuparia*, *Populus tremula* (vyššie aj *Salix silesiaca*, *Rosa pendulina*, *Lonicera nigra*)
  - *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*
  - nitrofilné svetlomilné humideštruktívne rúbaniskové byliny (*Senecio*, *Galeopsis*, *Chamaerion*...)
- pohoria celého Slovenska, kolínny až montánny stupeň
  - rôzne substráty, humózne minerálne bohaté pôdy
- sekundárne prechodné spoločenstvá
  - rúbaniská po mezofilných lesoch (prevažne bukových)

*Sambucus
racemosa*

Nitrofilné ruderálne kroviny a neofytné kroviny

Arctio-Sambucion nigrae, Balloto nigrae-Robinion

- kroviny s dominanciou bazy čiernej a/alebo neofytov
- *Sambucus nigra*, *Salix caprea*
  - + neofyty – *Robinia pseudoaccacia*, *Negundo aceroides*, *Lycium barbarum*...
- nížiny až pahorkatiny
  - ruderálne stanovišťa antropicky narušené a eutrofizované biotopy – rumiská, smetiská, okraje hnojených polí, poľnohospodárske objekty...
- sekundárne spoločenstvá
  - sukcesia na narušených stanovištiach
    - potenciálny klimax (hemi)nitrofilné lipovo-javorové lesy?

A large, bushy Sambucus nigra plant with white flowers in a grassy field. The plant is the central focus, with its branches spreading out and covered in small, white, star-shaped flowers. The background is a dense forest of green trees, and the foreground is a field of tall, green grass. The overall scene is bright and natural.

***Sambucus
nigra***

A photograph of a dense thicket of green bushes and trees. In the background, a tall, modern building with a grey facade and some yellow and blue accents is visible. The foreground is filled with various green plants, including some with small, light-colored flowers. The overall scene is a lush, natural area adjacent to an urban environment.

Salix caprea

<http://www.dreviny-okrasne.cz/listnace/kustovnice/lycium-barbat>

neofytné kroviny s *Lycium-barbarum*

<https://botany.cz/cs/lycium-barbarum/>

Ďakujem za pozornosť